

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem
omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S.
Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum
triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 14. Superabis artes, quibus infernalis Pharao conatur perdere opera tua
bona, si ea ab oculis hominum abscondas, sicut Amram & lochabed filium
Moysen ab oculis Ægyptiorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53012](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53012)

quod homo debeat velle sua voluntate, & quomodo procedere debeat in actibus talis voluntatis (de quibus suo loco dicemus, agendo de oratione in horto.) Alterum huius exemplar fuit (in quo hoc clare patuit) casus de quo modo agimus. Realiter & sincere volebat Christus (teste D. Gregor.) abscondere hanc praecleara opera, & non praeclearari, nec: huiusmodi cognosci. Verum hoc solum voluit voluntate humana, totum hoc agendo, quod merus homo, & potest, & solet, ut in vulgus non spargatur, & id quod agit, hoc est, petere & commendare candidè, ut maneat secretum, & multis manuum gestibus comminari, demonstrans se graviter offensum in per contrarium, ut per hoc homines instruat, quando faciunt aliqua bona opera, procurent pro suo modulo, & velut realiter & candidè, ut illa nesciant homines, ob graue periculum, cui exponuntur. Ita ut quando Deus voluntate Diuina vellet ea publicari, ob aliorum salutem, sic quasi contra eorum voluntatem, (*Prodantur inuisi*) dicebat D. Gregor. eo modo, ut ipsi de suo agant quod possunt, & quantum possunt, ut sub silentio tegantur. Et si Deus per suam voluntatem voluerit absolute illa detegere & publicare, hoc erit, quod maxime conueniet.

MAGA- Ex hac doctrina declarauit postmodum D. Agathen Pontifex, D. Gregorij successor, verba quaedam difficiliora ex D. Marco, qui ait: Ingre-
THON. diens Iesus terram Tyri & Sidonis voluit latere,
Epist. ad & non potuit. *Ingressus domum, neminem voluit*
Augustinos *habere.* *scire, & non potuit latere.* Volebat Diuinam suam
in 6. Sy- lucem abscondere, & minime potuit: Quomodo
rodo Ge- vero hanc dici possunt de eo, qui omnia merè &
ner. libera sua voluntate continet? Intelligit ait, quod
Maro. 7. loquitur de Christo, secundum quod homo esset.
24.
I V. *Latere voluit: quia tanquam homo, ut lateret, quan-*
Quomo- *vis factus erat, fecit. Ingressus est enim domum, os-*
do Chri- *culantis se, discipulis imposuit silentium.* Ad hoc
stus idem tanquam Magister noster vult, ut opera sua planè
& nolue- Diuina silentio contegantur, licet in illis nullum
rit & vo- subesset periculum, etsi sole clarius omnibus fore-
luerit. rent cogita: Ad instructionem nostram, ut si
seruare velis opera tua bona (quibus tantum sub-
est periculum,) si publice sint facta, contende,
quantum est in te omnibus modis, & sincere, se-
cretè ea peragere, ut non videantur, aut sciantur,
committens Deo eorumdem manifestationem,
qui in hoc sapienter prouidebit, quod magis vi-
derit expedire, ad sui nominis gloriam, & ali-
quando reddet illa cognita & manifesta, magis
sincere & in rei veritate, quam tu ea coneris
abscondere, ut nesciantur.

§. 14. *Superabis artes, quibus Pharaon inferna-
lu conatur perdere opera tua bona, si ea ab-
oculis hominum abscondas, sicut Ananiam &
Iachabed filium Moysen ab oculis Aegyptiu-
rum.*

Hic proposito valde quadrat consideratio
Origen. circa historiam, quam Spiritus
nobis refert de filiis Israel in Aegypto.
Extremam molestiam & anxiam sollicitudinem
inferebat superbo illi & tyranno Regi Pharaoni,
videre Hebraeos tam fecundos in natis filiis, ut
que omnibus tam sanis & formâ venustis: ti-
mens, ne succrescentes in se & regnum suum in-
surgere, & omnes interficerent; ut se hinc pe-
riculo opponeret, cogit sapientes suos & conerit
lium, quibus ait: Amici, parum solliciti viuimus,
cum vita & libertas nostra magno subiacet pe-
riculo: ecce enim aduenit hi Israelitae in tantum
exerescunt numerum ut videtis, & quis ombigat,
quia possent in nos & regnum nostrum insurge-
re, quocirca necessariò praecauendum huic dam-
no, idq; valde subtiliter atque eo modo, ut prius
quam conspirent in vnum & sumant arma, eos
omnes deleamus: *Ecce populus filiorum Israel
multus & fortior nobis est, venite sapientes oppri-
mamus eum.* Ad hoc primò, modum vitium re-
perite, quo nec viri filios generent, nec mulieres
concipiant: Hic autem fuit ut illos tam graui-
bus opprimeret laboribus, qui lassatos consumer-
rent. In quem finem dicebat, quod statim e hi-
nas ciuitates & eas valde celebres edificare, in
quibus posset aulam suam Regalem constituere,
& illi futuri sint, quibus incumbat prouidere &
omnia materialia aduchere, lateres, cespites, cal-
cem, & quidquid necessarium fuerit huic operi,
& hoc innuit sacer textus his verbis: *Omni sa-
mulatu.* Atque ad hunc finem omnes conscubus
constituit operum praefectos, cuique assignat
certum pensum torilacerum, quod eorum vires
longè excederet, & si illud non experient crude-
lissimè virgis illos ex veperibus, spinis sentibusque
flagellabant.

Et ait Philo latè describens hanc historiam,
quod illos, qui se infirmitatis causâ excusabant,
occiderent: Erant hi labores tam intollerabiles,
ut eos adeò defatigarent, ut felices se aestimarent
noctibus praegravi somno in terram decidere,
quo medio videbatur, quod omnino obliuiscerentur
& cessarent inordinati motus carnis, & ad
filios procreandos fierent imbecilles. Insuper

(narrat Spiritus S.) agebant vitam tristem, ama-
 tam, illos irridentibus Ægyptiis: *Ad amaritudi-*
 nem dicebant vitam eorum, operibus duris lusi &
 lateris, omnique famulatu, quo in terra operibus
 premebantur. Verum tamen non ex animo succel-
 sit hoc consilium Pharaonis: Non est consiliū con-
 tra Dominum, qui præclato miraculo rem ita dis-
 posuit, quod exponit D. August. quod ipso eodem
 medio magis & magis filij Israel multiplicaban-
 tur, ita ut, quò amplius crescerent eorum labores,
 eo & illis magis augetur filij. *Quandò oppri-*
 midant eos (ait Spiritus S.) tanto magis multipli-
 cabantur & crescebant. Cum verò hoc superbus ille
 aduertet tyrannus, crudelitatem exorditur suo
 cordi propriam, hanc nempe, vocat oblectrices,
 quibus præcipit, ut quòdo parentem Israelicum
 mulieres, eorum filios suffocarent. Nihil tam fa-
 cilè (scilicet Arill.) quam oblectrici suffocare pue-
 rum recens natum, impediendo illi respiratio-
 nem, vel permittendo ut proprio matris sanguine
 suffocetur, & hoc ita fit, ut in eo oblectrix non
 habeat, quòd multum sit soll. circa. Sed nec illud
 Pharaoni feliciter successit consilium: adeo enim
 Deus diuino suo timore permouit oblectrices, ut
 Regi pro excusatione referrent, feminas Israeli-
 tarum a leo hac in re esse exercitatas, ut eas ob-
 parus necessitatem non vocarent, & quando ipse
 accedere, filios iam inuenerit natos, & extra
 omne periculum incolumes.
 Quòd tum Rex ille impiissimus & immiseri-
 cors? pro vltima resolutione mandat omnibus
 Ægyptiis, ut quos viderint ipsi Israelitarum pue-
 rulos, raperent, Niloque flumine demergerent, qui
 est curia rapidissimus: *Præcepit ergo Pharaon omni*
populo suo, dicens, quidquid masculini sexus natum
 fuerit in flumen proiciete. Ad quæ verba sic Ru-
 phraon Abbas ait: (Tria scelera commisit Pharaon,
 primum quòd hoc intendit opprimenda filios Israel,
 quatenus voluptate generandi mortuam filij non pro-
 crearentur. Secundum: quòd oblectricum dolo age-
 re iussit, ut nati paruuli clam interimerentur.
 Tertium: cum aperti sauciens persecutione præcepit
 omni populo suo, ut masculos in flumen proiciere.)
 Quærit Origenes, quid remedij in hoc casu su-
 peresset Israelitis? Respondet, nullum aliud, quam
 filios suos subtrahere oculis Ægyptiorum, cum
 euidens esset, quòd videri illos, & perire vnum
 quid esset, & hoc remedio sibi præsidio fuerunt
 parentes Moyfi & Aaron scilicet Amram & Io-
 chabed, ut filios suos incolumes conseruarent, &
 illum tantò magis elaborarunt abscondere, quan-
 tò viderunt eum elegantiorum & ita eum tribus
 mensibus occultarunt: quando verò viderunt non

posse ulterius puerum celari, reclusit eum mater
 in fiscella ex iuncis pice circumquaque illatā, &
 eum defluxi fluminis commisit, eo modo ut
 puerulus non videretur. O Deus optime: & quæ
 hæc cura tanta abscondendi pulcherrimum filio-
 lum, ut non appareat nec eum videant Ægyptij:
 ne mireris: sciunt enim tantum puerulo iuper-
 esse vitæ, quantum quæ illum pepeterat, eum il-
 lis abscondisset, ne eum viderent. Hæc est illa
 historia, (ait D. Gregor. Nazianz.) quæ licet in
 se sit admirabilis, tamen nobis ea est specialiter
 consideranda, spirituali sensu ad nostram instru-
 ctionem.
 Casus autem hic est, nihil vehementius tor-
 quer Pharaonem infernalem, quod quod videat
 Israelitas, id est, animas fideles, concipere & pa-
 rere filios masculos id est opera pia & insignia
 in obsequium Dei, liberales elemosynas, oratio-
 nes feruentes, stricta ieiunia, pungentia cilicis,
 confessionem lachrymosam, Communionem deu-
 otam: hæc enim filij sunt, qui ei bellum infe-
 runt, & regnum eius euertunt. Filiabus se non
 opponit, quæ sunt opera repentia carnis vestra:
 quinimo ea potius exoptat, etiam opiparam,
 confabulationes de vita proximi, spectacula co-
 mædiarum, ambulationes sub aère, vilitationes
 ob solam conuersationem: itaque admittitur pri-
 mario ne filios masculos concipias. Paulo ante
 diximus animam illis imprægnari, quando con-
 cipis ieiunandi proposuium, confitendi peccata
 tua, comunicandi, dandi elemosynam, & hoc
 est quod dixit Isaias de bonis animabus. *A facie*
 tua Domine, concepimus. Consistentes, Domine
 in conspectu tuo imprægnata sumus & concepimus.
 Quoties positus ante Christum crucifixū,
 & eum pro te mortuum considerans, ais: O Do-
 mine, quid ego pro te faciam, qui tanta pro me
 fecisti? dedisti sanguinem tuum pro me, dabo
 ego bona mea pro te: creasti me regno tuo in re-
 gem, volo igitur ad illud accedere per contemp-
 tum bonorum tam vilium, qualia sunt huius
 mundi. O Domine: quàm plus æquo est nudis
 tabulis me uti pro strato in pœnam meorum
 peccatorum, cum tu pro eis in cruce clavis, con-
 fixus pependerit. Corpus hoc disciplinis affli-
 gere me decet eum carnem tuam si gellis lace-
 ram intuear.
 Conatur autem diabolus, istorum filiorum
 impedire conceptus, detinendo te rebus nouis,
 auferendo tibi orationis quietem, in qua filij
 concipiuntur. Quid agit, ut te ab oratione retra-
 hat? te detinet occupatū iureo & paleis superbus
 ille Pharaon, & conceptus ingerit adificandi in

III.
 Dia-
 bolus
 Phara-
 ra-
 bona
 perfe-
 quitur
 opera
 Ista
 26. 18.

terra, ea quæ sunt bonorum, honoris, ac deliciarum. Hoc ipse intendit, quando non valet in hoc perturbare; si quando videat te bonum aliquod concepisse propositum, faciendi aliquid opus pium, accurrit tuis viribus adnitens, ut quo momento, illud paris, & in lucem edis, præcoecetur, occultando respirationem & spiritum. Hoc esto, prægnans, bonam tibi molitur auferre intentionem, vel eam detorque, ut enim iam diximus, spiritus boni operis, quem Deus querit, est intentio, voluntas, & actus cordis vestri; Contendit ipse extinguere seruatorem & viuacitatem intentionis, ut cum boni operis corpus illud in lucem prodierit, sit sine spiritu, sine desiderio placendi Deo, nec gratum diuinis eius oculis. O Deus me custodiat; & in quot hominibus producit hunc effectum? qui opera bona patiunt, sed sunt velut mortua sine spiritu seruatoris, quo Deo illa offerant, supplicantes, ut ea in sui honorem acceptet, & in remissionem admittat peccatorum, & animæ suæ beneficium; opera faciunt & parunt, sine seruore, sine spiritu, & sunt ut sine anima corpus, opus exanime. Quando nec in ipso aliquid efficere præualeat Sarranas, sed videt animam tuam in partu robustiorem progredientem bonis desideriis, ea in lucem perfectè producendo: danto huic elemosynam, alteri sanum consilium: cum humilitate prostratum te ad pedes Confessarij, & postmodum summâ deuotione ad altare, recipiendo sacram Synaxim: illud modò præendit, ut illa exponas & perdas in oculis Aegypti, id est mundi, illa faciens ut ab vno bonus videaris, & te extollat alius, & te magnificiat alter, & te videat ut misericordem, pium, Deo deuotum. Caue tibi ab hoc, quod si hoc egeris (ait Origines) pura tibi que persuade quod filios istos exposueris, ut eos in præteritum deiciant; quod eos laus & hominum aestimatio sustollat, & sic pereant.

ORI- GEN. Denique refert scriptura, quod de tribu Leui, quædam genuis masculum, & videns infantem esse, & gaudium, occultauit eum mensibus tribus. Vnde si non propterea nobis precipitur, ne bonos actus in publico geramus, ne iustitiam nostram coram hominibus faciamus, sed ut clauso ostio dremus Patrem in occulto & quod facis dextera nostra, ne scias sinistra. Nisi enim in occulto fuerit abripitur ab Aegyptiis, inuadetur, in flumen iactabitur, undis & fluctibus submergetur. Ergo si facio elemosynam, quia opus Dei est, masculum genero, sed si ita faciam, ut hominibus innotescat, & ab hominibus lauder, quasi non eam occuli. vero, rapta est ab Aegyptiis & elemosyna mea, & in flumen demer-

sa est, & tanto labore & tanto studio Aegypti masculum genuis. Propterea & vos populus Dei, qui hæc auditis, nolite putare, veterum vobis sublimi recitari, sed doceri vos per hæc ut agnoscatis ordinem vitæ, instituta morum, fidei virtutisque terramina. Et non leuiter prætereas in hac historia duo quæ singulari curâ nobis repræsentat Spiritus S. Primum, quod tantò plus lochabed mater Moysi sollicita esset & anxia, ut filiolum suum oculis hominum occultaret, quanto vidit eum esse elegantiorum. Videns enim elegantem ab se condit tribus mensibus. Iam præteritapli erant decem anni, quibus Pharaon edictum tam immane promulgarat, ut omnes filiorum Israel pueros vndis Nili demergerent. In illis peperit Aaronem, & ut eum indemanem conseruaret, certo credendum est, quod eum in partu abscondit; verum maiorem habuit curam Moysi: quia eum conspexit formosiorum. Et credunt b. D. Augustinus & Rupertus ad affirmat Iosephus & D. Stephanus indicauit, patrem eius habuisse reuelationem, filium illum fore populi sui liberatorem. Secundum: filium illum, cui mater, quæ eum peperit abscondendo plus insudabat: eum fuisse, quem Deus lucidius exposuit oculis Pharaonis, populi sui & totius Regni. Rem etenim ita dispoluit, ut Princeps filia Pharaonis Moysen inueniret, reuelaret, & ad patrem deferret, in cuius palatio educaretur: ipsomet Rege superpouente capiti eius diadema suum, quod puerulus detraheus in terram deiecit, pedibus subtrauit, & contriuit, ita Iosephus.

Quam sunt hæc diuina mytheria, ait Origines quæ te docent, quid tibi sit agendum, pariter & credendum. Primum. Quod si magna cura tibi sit inuigilandum, ut opera tua pia & mascula hominum oculis abscondas, illud tibi tantò maiori studio conandum, quanto hæc tibi int præclariora: hæc enim euidentiore periculo subiacent submerisionis visa ab hominibus, te eorum laudibus adhærente. & de iis exultante. Quanto liberalior fuerit elemosyna, & quanto strictior pœnitentia, & durius cilicium, & disciplina languine profusior, tantò maiori studio tibi conandum, ut ea hominum conspectui subtrahas. Hoc enim est, sicut diximus, quod Christus egit in stupendis illis operibus, illuminatione cœcorum, & præcipue orationibus suis, quibus elegit loca semota & noctis secreta; Sed particulariter, quando gloria suæ facere voluit ostensionem, in illa tam mytheriosa sui corporis transfiguratione, quâ summopere discipulis suis prehibuit ne publicarent. Verum enim vero secundum accipio

accipe, quod quanto diligentius hoc egeris tanto Deus amplius in se suscipiet illa detegere, & oculis precipuorum huius mundi exponere, summa cum vestra gloria, efficiendo, vt ipsimet potentissimi coronam capiti vestro imponant, & summis te præconiis extollant: hoc est enim quod (teste Origen.) prædixit Dauid: *Et educet quasi lumen iustitiam tuam, & iudicium tuum tanquam meridiem.* Pensandum est verbum illud. *Educat;* videtur enim creationi lucis alludere, quam, dixit D. Paul. Deum de tenebris produxisse. *Deus qui dixit de tenebris lucem splendescere.* Eodem planè modo educet in conspectu totius mundi lucem tuorum bonorum operum, quæ in ipsis profundissimæ noctis tenebris patrali, & ea quæ operatus es inter obscurissimas umbras, in lucem meridianam producet spectanda, te nesciente quomodo, aut quâ ratione: de quibus alias egimus perlatè explicantes diuersa loca S. Scripturæ, & historias sanctorum notari dignissimas. Hoc autem nota, fortissimum & magnanimum hunc Moysen non admisisse laudes has, nec gloriam sibi à Pharaone oblatam, superponente eo capiti eius regium diadema, è contra verò pedibus suis subtrauisset: hoc enim tibi agendum de præclarissimis tui laudibus, quibus te mundus excipiet, subterne illas pedibus tuis, protere, conculca: quære autem & opta, vt honor ille Deo cuius est omnè bonum, deferatur.

§. 17. *Bona opera à prestigiatoribus liberantur, si oculos vestros in Deum fixeritis, componentes structuram, quam Deus statuit candelabri luminum, & Altaris armarum.*

Explico vobis secundum documentum. Non prohibet vobis Christus opera vestra bona agere in oculis hominum, sed agere illa, pro ipsis prætendendo, vt ipsi vos videant, & attendant vt tu sis eorum scopus, vt te laudent, & bonum habeant, hoc enim dicit: *Ne videaris.* Videant opera vestra, sed tu ne propter illa videaris, sed Deus ipse ob ea extollatur, & glorificetur, & quia ea vident, sint bene edificati, & feruenter excitati, vt similia ad Dei gloriam exquantur. Hoc est, *videant opera vestra bona & glorificent.* non vos sed Deum, *Patrem vestrum* &c. Et vt vno verbo dixerimus, non dicit vobis, vt non exponatis opera vestra bona hominum oculis, sed vt illa exponendo, simul oculos

vestros in Deum dirigatis, non expetendo vestram laudem, & altimationem bonam, sed Dei gloriam, alioque permouere, vt Deum glorificent, & vestrum sequantur bonum exemplum.

Præcepit Deus, vt summo sacerdoti fierent vestes pretiosissimæ opere plumario summo labore, lapidibus maximi pretij intertextis, qui hinc inde lumen, fulgorem quæ dispergerent, quibus sic indutus prodiret in publicum, ostentans, & totius populi oculis vestes has præclarissimas obiciens, voluitque Deus, vt omnes oculos suos in eas dirigerent, earumque pulchritudine oblectarentur. Idcirco vocauit Spiritus S. hunc vestium ornam. *Desideria oculorum.* De quo particulariter scribit D. Hieron.

Verumtamen voluit Deus, vt sacerdos præter hunc ornatum, gestaret in fronte laminam auream ante oculos, in qua sculptum erat ineffabile Dei nomen: quasi quis dicat. Exponat Pontifex magnificas vestes suas oculis totius populi, & cuncti suos in illas deflectant, Pontifex vero suos in solum Dei nomen. Hoc agere conuenit viro sancto, viro in vera pietate bene instructo & fundato, Apostolicæ vitæ imitatori.

Apostolis enim ait Christus, vt vestibus induantur pretiosis, fulgentibus, vestibus lucis, & eas omnium oculis exponant; *Sic luceat lux vestra* &c. Illi vero suos in solum Dei nomen dirigant. Plus æquo est Episcopum dare elemosinam in conspectu totius populi, & omnes Magnates & nobiles accedere ad confessionem, ad sacram Synaxim, visitare nosocomia. Et vos videant, & Domini, famuli vestri Ecclesias frequentantes, obeuntes vestras stationes. Vos quoque videant & Dominæ, filie vestra, pedisequæ & ancillæ intrantes oratorium, multam temporis contemplationi rerum Diuinarum impendentes; oculos suos in vos colliment; vos vero non in ipsos, sed in solum Deum; his optantes solam eius famulatum; sicque nullum damnum sed magnum vobis lucrum prouenit. Tàm est difficilis quàm admirabilis philosophiæ doctrinæ sententia quædam prolata à Spiritu S. per os Salomonis: *Fascinatio nugatrix obscurat bonum.* Quæ meo iudicio, sic sonat. Fascinatio vana obscurat, & bonorum consumit pulchritudinem, obtundit, & obumbrat.

Conueniunt omnes Philosophi, insuper & oculorum viri sanctitate præclari, (vt alias notauimus) fascinatio ipsa inuenti oculos quosdam, qui solò visu fascinant, non prestigiis, seu magicis artibus, sed vi quædam naturali. Quosdam est inuenire

Ecol. 45.

14.

Epist. 128.

ad Fabiol.

7.

Superior.

ri, incum-

bit aliis

præluce-

re.

Sap. 4. 22.

11.

Quid sit

oculorum

tio.

Tract. 2.

24. 31.

E 3.

stelle